

Prestanak mandata po sili zakona

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2009/6/10 14:58:54

U Hrvatskoj èlanu Vlade mandat po sili zakona ne prestaje èak i ako je pravomoæno osuđen za kaznena djela protiv slobode i prava graðanina, Republike Hrvatske i vrijednosti zaštiæene meðunarodnim pravom.

Moj prijedlog: Danom pravomoænosti (konaènosti) odluke nadležnog tijela za sprijeèavanje sukoba interesa kojom je utvrðeno postojanje sukoba interesa, po sili zakona mandat prestaje èlanu Vlade, zastupniku u Hrvatskom saboru, naèelniku opæine, gradonaèelniku i županu

Situacija u kojoj se našao novoizabrani gradonaèelnik Splita, gospodin Kerum medijima je (opravdano) dala povod za preispitivanje svrhe postojanja instituta sukoba interesa a samim time i posebnog zakona. Naravno, i postojanja Povjerenstva za sprijeèavanje sukoba interesa koje posljednjih nekoliko mjeseci djeluje u ilegali, barem što se medijskog praæenja tiæe.

Ukratko, mediji su opravdano postavili pitanje: kako je moguæe da je Kerum preuzeo dužnost gradonaèelnika a prethodno nije ispunio (naredbodavnu) odredbu èlanka 11. Zakona o sprijeèavanju sukoba interesa i svoje udjele (dionice) u trgovaèkim društvima prenio na povjerenika? Jeli on u sukobu interesa? Hoæe li Povjerenstvo pokrenuti postupak po službenoj dužnosti ili æe èekati neèiju (anonimnu) prijavu?

I što ako Povjerenstvo zakljuèi da je Kerum u sukobu interesa?

I ustanovili su da neispunjavanje obveza iz toga zakona ne može biti osnov za smjenu pa èak ni za pokretanje postupka opoziva putem referendumu (bilo od strane predstavnièkog tijela bilo od strane biraèa) jer kršenje zakona nije (zakonom) predviðeni uvjet za opoziv!?

Ova me situacija natjerala da najprije prouèim zakonske propise kojima se utvrðuje prestanak mandata za èlanove Vlade, zastupnike u Saboru i novoizabrane èelnike lokalne i regionalne samouprave.

Prestanak mandata èlanovima Vlade.

Prema važeæem Zakonu o Vladi, mandat èlanu Vlade može prestati samo na dva naèina: ako da ostavku ili ako ga Sanader smjeni. Nevjerujete? Evo kronologije:

Godina 1998. Zakon o Vladi.

Èlanak 5.

Mandat predsjednika, potpredsjednika, ministara i drugih èlanova Vlade poèinje danom imenovanja, a prestaje danom razrješenja od strane predsjednika Republike Hrvatske. Dan imenovanja, odnosno dan razrješenja, odreðuje se odlukom o imenovanju, odnosno razrješenju.

Èlanak 8.

Predsjednik Vlade, potpredsjednici, ministri i drugi èlanovi Vlade mogu podnijeti ostavku. Predsjednik Vlade podnosi ostavku predsjedniku Republike Hrvatske. Kad predsjednik Vlade podnese ostavku,

smatra se da su ostavku podnijeli svi članovi Vlade. Potpredsjednici Vlade, ministri i drugi članovi Vlade podnose ostavku predsjedniku Republike Hrvatske putem predsjednika Vlade. Dakle, članu Vlade mandat prestaje samo razrješenjem i ostavkom.

Godina 2000. Zakon o Vladi.

U članku 5. stavak 1. mijenja se i glasi:

»Mandat predsjednika i članova Vlade počinje danom imenovanja, a prestaje danom razrješenja.«
Jezično dotjerivanje, mandat i nadalje prestaje samo ostavkom ili razrješenjem.

Godina 2001. Zakon o Vladi.

Članak 5. mijenja se i glasi:

»Predsjednik i članovi Vlade stupaju na dužnost kad im povjerenje iskaže većina svih zastupnika u Hrvatskom saboru. Na temelju odluke Hrvatskoga sabora o iskazivanju povjerenja Vladi Republike Hrvatske, rješenje o imenovanju predsjednika Vlade donosi Predsjednik Republike Hrvatske uz supotpis predsjednika Hrvatskoga sabora, a rješenje o imenovanju članova Vlade donosi predsjednik Vlade uz supotpis predsjednika Hrvatskoga sabora.«

Članak 6.

U članku 8. stavku 2. riječi: »predsjedniku Republike Hrvatske« zamjenjuju se riječima: »Hrvatskom saboru«.

Članak 7.

U članku 8. stavku 4. riječi: »predsjedniku Republike Hrvatske putem predsjednika Vlade« zamjenjuju se riječima: »predsjedniku Vlade«.

E, tu više nema čak ni razrješenja kao uvjet za prestanka mandata.. Ima samo početak mandata. Novost je i to da predsjednik Vlade ostavku podnosi Saboru (a ne Predsjedniku Republike) a član Vlade predsjedniku Vlade (a ne Predsjedniku Republike putem predsjednika Vlade)

Prestanak mandata zastupnicima Hrvatskog sabora

Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski sabor.

Članak 10.

Zastupniku prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

1. ukoliko podnese ostavku,
2. ukoliko mu je pravomoćnom sudbenom odlukom oduzeta poslovna sposobnost,
3. ukoliko je pravomoćnom sudbenom presudom osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci,
4. smrću.

Ovaj je zakon ipak predvidio uvjete pod kojima zastupniku može prestati mandat i prije isteka mandata, po sili zakona.

Prestanak mandata općinskim načelnicima, gradonačelnicima i županima.

Zakon o lokalnoj i regionalnoj samoupravi.

»Članak 40.a

Općinskom načelniku, gradonačelniku, odnosno županu i njihovom zamjeniku mandat prestaje po sili zakona:

- danom podnošenja ostavke,
- danom pravomoćnosti sudske odluke o oduzimanju poslovne sposobnosti,
- danom pravomoćnosti sudske presude kojom je osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od jednog mjeseca,
- danom pravomoćnosti sudske presude kojom je osuđen radi počinjenja kaznenog djela protiv

slobode i prava èovjeka i graðanina, Republike Hrvatske i vrijednosti zaštiæenih meðunarodnim pravom,

- danom odjave prebivališta s podruèja jedinice,
- danom prestanka hrvatskog državljanstva,
- smræu.

Predstavnièko tijelo æe u roku od 8 dana obavijestiti Vladu Republike Hrvatske o prestanku mandata opæinskog naèelnika, gradonaèelnika, odnosno župana radi raspisivanja prijevremenih izbora za novoga opæinskog naèelnika, gradonaèelnika, odnosno župana.

Ako je prestanak mandata opæinskog naèelnika, gradonaèelnika, odnosno župana nastupio u kalendarskoj godini u kojoj se održavaju redovni izbori, a prije njihovog održavanja, u toj se jedinici neæe raspisati i održati prijevremeni izbori za izbor opæinskog naèelnika, gradonaèelnika, odnosno župana, dužnost naèelnika, gradonaèelnika, odnosno župana, do kraja mandata obavljat æe njegov zamjenik.

Ako prestane mandat zamjeniku opæinskog naèelnika, gradonaèelnika, odnosno župana neæe se raspisivati prijevremeni izbori.

Ako usporedimo uvjete za prestanak mandata po sili zakona ovim dužnosnicima s onim koji vrijede za zastupnike, lako je uoèiti da je Sabor bio puno stroži za èelnike lokalne i regionalne samouprave nego za sebe a pogotovo za èlanove Vlade.

Dok recimo županu po sili zakona prestaje mandat ako je pravomoæno osuðen na kaznu zatvora duljom od mjesec dana zbog prometne nesreæe, èlanu Vlade po sili zakona ne prestaje mandat èak ni ako je osuðen za kazneno djelo ratnog zloèina.

Sada se sigurno pitate zašto sam zapoèeo sa sukobom interesa a završio s prestankom mandata po sili zakona. Zato što još nisam završio.

Ponukan ovakovim zakonodavnim gemištom ali i sluèajem Kerum, odlueio sam u Saboru predložiti tri promjene zakona.

Prvo, predložiti æu dopunu Zakona o Vladi s odredbom o prestanku mandata po sili zakona:

- danom razrješjenja
- danom podnošenja ostavke,
- danom pravomoænosti sudske odluke o oduzimanju poslovne sposobnosti,
- danom pravomoænosti sudske presude kojom je osuðen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od jednog mjeseca,
- danom pravomoænosti sudske presude kojom je osuðen radi poèinjenja kaznenog djela protiv slobode i prava

èovjeka i graðanina, Republike Hrvatske i vrijednosti zaštiæenih meðunarodnim pravom,

- danom odjave prebivališta s podruèja Republike Hrvatske
- danom prestanka hrvatskog državljanstva,
- smræu.
- danom pravomoænosti (konaènosti) odluke nadležnog tijela za sprijeèavanje sukoba interesa kojom je utvrðeno postojanje sukoba interesa

Drugo, predložiti æu dopunu Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor (èlanka 10.) i Zakona o izboru naèelnika opæina, gradonaèelnika i župana (èlanak 40.a) s odredbom da mandata po sili zakona prestaje i

- danom pravomoænosti (konaænosti) odluke nadleþnog tijela za sprijeæavanje sukoba interesa kojom je utvrðeno postojanje sukoba interesa

Preradikalno? Nije, jer u Zakonu o sprijeæavanju sukoba interesa postoji sljedeæa odredba:

(10) Ako je primjereno naravi povrede, Povjerenstvo moþe tijekom postupka naloþiti duþnosniku da otkloni uzroke postojanja sukoba interesa u odreðenom roku te, ako duþnosnik to uèini, obustaviti postupak ili isti dovrþiti i ispunjenje naloga uzeti u obzir prilikom izricanja sankcije.«

U praksi to bi izgledalo ovako:

1. Na temelju prijave Povjerenstvo utvrdi da je K. u sukobu interesa.
2. Povjerenstvo ocjeni da je" primjereno naravi povrede" gospodinu dati rok od 30 dana da „izaðe“ iz sukoba interesa
3. Gospodin K. se s time ne slaþe, odbija roka za „izlazak“ iz sukoba interesa i obraæa se Upravnom sudu za zaþtitu svojih prava.
4. Upravni sud utvrðuje da prava nisu povrijeðena i time potvrðuje odluku Povjerenstva
5. Gospodinu K. nakon toga prestaje mandat gradonaèelnika (èlana Vlade, zastupnika u Hrvatskom saboru) po sili zakona

Jeli vam se joþ uvijek èini preradikalno?